

גליון

משמיע ישועה

ציצים ופרחים
על פרשת השבוע וענינא דיומא
שנאמרו בשיעורי השבוע של
מורינו הגה"צ
אבד"ק ברכת מנחם שליט"א

פרשת אחרי קדושים

אבות פרק ג'

יו"ל ע"י שומעי לקחו
שנת תש"פ לפ"ק - גליון כ"ג

א. חומרות ומנהגי ישראל.....ג

הטעם שלא נכתבו החומרות בתורה / שוטים שקלקלו / יושבי חושך וצלמות / שור רעהו / תורה שבעל פה / שאלת בן הרשע / הדר הוא לכל חסידיו / מן התורה מנין / ואת הקדחת / חכם וסופר / בן עולם הבא / נעים זמירות ישראל

ב. הסר מעלינו את המות הזה.....יד

להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב

להשיג הגליונות

בבארא פארק: בויליאמסבורג:

ביהמ"ד ברכת מנחם ביהמ"ד ברכת מנחם
4424 16th Ave. 491 Flushing Ave.

בירושלים: ביהמ"ד אברכים

ברכת מנחם ביהמ"ד ברכת מנחם
1600 55th St. רח' זית רענן 1

להערות והארות ולקבל הגליון בדוא"ל
mashmiayeshuah@gmail.com

א. חומרות ומנהגי ישראל

הטעם שלא נכתבו החומרות בתורה

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם, ודרשו חז"ל 'קדש עצמך במותר לך'.

והקשו קמאי שאם רצה התורה שנחמיר על עצמינו באיזה דבר למה לא נכתב במפורש, ואם אין צריכים להחמיר ולהתקדש בזה למה דרשו הדרש של 'קדש עצמך במותר לך'.

וכמו כן קשה במה שכתבה התורה המצוה של 'ועשית הישר והטוב', ולא נכתבה בתורה שום פרטים בזה, וחז"ל דרשו מזה שצריכין להתנהד לפנים משורת הדין, וכן דיני בר מצרא ועוד דינים נלמדו מזה הפסוק, וקשה גם כנ"ל, למה לא כתב התורה כל אלו הענינים אם באמת כוונת התורה שנקיימם.

וכתב כי במכוון לא כתבם רחמנא, כדי שעם ישראל יוכלו להראות אהבתם לבורא עולם הבווער בקרבם תמיד, כי אינו דומה בן שמביא כוס מים לאביו כשביקשוהו ממנו, לבן שמביא מיוזמתו – טרם יקראו ואני אענה.

כמו כן כל החומרות ודקדוקי הלכה ומנהגים אם היה כתוב בפירוש בתורה אז וודאי שכלל ישראל יקיימוה, ואין כאן חידוש או אות של חיבה, אבל כשמוסיפים על מה שכתוב, זהו יופיה והדרה של כלל ישראל.

ובזה ביאר הפסוקים קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם, היינו שיקדש אדם את עצמו במותר לו, כי מה שאתם מחוייבים לעשות לה' הוא המצוות המבוארים והמפורשים, כגון 'איש אמו ואביו תיראו', שהוא מצוות שכלי והכל מקיימים אותו, וכן 'ואת שבתותי תשמורו', הוא מצוה שכולם מקיימים בשלימות, וכמו כן במצוות לא תעשה

משמיע ישועה

הפשוטים והיסודיים, וכגון 'אל תפנו אל האלילים ואלקי מסכה לא תעשה לכם'.

ובכל זה לא ניכר עדיין מסירת נפשו ורצונו של האדם לכבודו יתברך, אבל 'וכי תזבחו זבח שלמים לה', אם ברצונך להביע לה' את מסירותך ועמקי לבביך ורוצה אתה להקריב קרבן בשלימות לה', אזי 'לרצונכם תזבחוהו', תקיים יותר ממה שכתוב כאן, וברצונך תוסיף גדרים וסייגים, וברצונך תעשה חפץ ה' באופן נעלה ביותר.

שוטים שקלקלו

הנה מקום אתי לבאר באריכות יסוד גדול באופן קבלת התורה והמצוות לאדם מאבותיו ורבותיו.

דהנה עשרת הדברות נכתבה בתורה פעמיים, וכן הרבה מצוות נאמרו בקרא, אבל הרבה מהתרי"ג מצוות למדוהו רבותינו ז"ל מדקדוק הפסוקים ומחסירות ויתירות, ומי"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, וכן דרשו על כל קוץ ותג תילי תילי של הלכות, אבל לא נכתבו מפורש בקראי.

ויש מקום לבעל דין לטעון שהוא מקיים כל מה שכתוב בתורה, אבל לא מה שלא נכתב, ואינו מאמין בתורה שבעל פה שהוסיפו חז"ל על התורה, או שהסבירו לנו מה כתוב בתורה.

וזה אכן היתה טענת כל הכתות למיניהן בכל דור ודור שפרקו עול מעליהם, וקראו תגר ואמרו 'אין לנו אלא דברי בן עמרם', וכן טענו הצדוקים והביתותים וכל שום וחניכא דאית להון, ועל ידי כך בדו להם תורה חדשה.

הרוצה לטעות יבוא ויטעה, ושוטים שקלקלו עתידים ליתן את הדין.

יושבי חושך וצלמות

כיון שלמדו הפסוקים כמו שנכתב, יצא להם שאסור לאכול בשבת מאכלי חמין, שהרי כתיב 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת',

משמיע ישועה

והכוונה לדידהו שאסור שיהיה בוער אש בשבת אף אם הדליקהו מערב שבת, וכן הם יושבים בחושך כל יום השבת שהרי אסור שיבער נר בשבת.

ולכן אכן הקפידו קמאי דוקא לאכול חמין בשבת להוציא מלבן של צדוקים, וכן הקפידו יראים ושלמים בכל הדורות שלא לוותר על החמין.

הם רוצים לישב בחושך בשבת.... יהי דרכם חושך וחלקלקות....

הם רוצים לאכול מאכלים קרים בשבת,.... יהי שולחנם לפניהם לפח....

אנו נסמוך על דברי חז"ל בפירוש התורה, ונענג את השבת במנרתא טבא, ובמאכל ובמשתה, בבשר ודגים וכל מטעמים.

הם לומדים פשט הפסוק 'עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל' כפשוטו, שצריכים לעקור האיברים כעונש, ולא כדרשת חז"ל שמשמעות הפסוק הוא דמי עינו ודמי שינו.

העיני האנשים ההם תנקר - אם הם רוצים לעקור עין תחת עין - לא נעלה - לנו זה לא מעלה ולא מוריד.

שור רעהו

עיין בפירוש 'אבן עזרא' על הפסוק בפרשת משפטים, 'וכי יגוף שור איש את שור רעהו', דהכוונה היא ששור של איש יגח את שור של רעהו.

אמנם אחד מן המסכילים ובן זוטא שמו טען שהרי לא כתוב שור של רעהו רק שור רעהו ולכן למד דהפירוש הוא שהשור יגח את רעהו השור.

והאבן עזרא התלוצץ מעמו וטען שהרי גם לא כתוב שור של איש, ובוודאי הכוונה הוא לשור של רעהו ולא לרעהו השור.

ולא נתקררה דעתו עד שקראו לבן זוטא רעהו של השור, שכתב "ואין לשור ריע רק בן זוטא לבדו".

משמיע ישועה

תורה שבעל פה

והנה על עניני המנהגים והגדרים שלא נכתבו מפורש בקרא כתב הרה"ק מ'פאפא זי"ע בספרו שו"ת 'ויען יוסף' (או"ח ח"א סימן נ"ה), בזה הלשון:

משמיה דמון אדמו"ר הגה"ק מבעלזא זי"ע שמעתי שאמר, דמאחר דרצון הבורא ית"ש היה שיהיה לנו ב' תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, אם כן לכאורה עתה דגם תורה שבעל פה נכתבה, איך נתקיים כעת ענין תורה שבע"פ, אלא שמעתה מנהגי ישראל הם בכלל תורה שבע"פ.

ומקורם מפסוק מדברי קבלה, "אל תטוש תורת אמך".

שאלת בן הרשע

וכדברינו אלה כתב בספר 'וידבר משה' לבאר טענת בן הרשע, וזה לשונו:

והיה כי יאמרו וכו' מה העבודה הזאת לכם, היא שאלת הרשע, אשר ראשית חטאת פיהו עמל שפתימו לפעור פה על חוקי ונמוסי יהדות.

ושואל היכן כתוב בתורה לא לילך בגילוי ראש?

היכן כתוב שלא לשנות שם ולשון? וכדומה.

וז"ש מה העבודה הזאת לכם, 'לכם' דייקא, אתם מעצמכם עושים לכם חוקים אלו להבדל להפרד מחוקי הגוים ולהטיל שנאה ביניהם.

על זה תשיב לו:

נהפוך הוא זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני" ואת בתינו הציל, כי רק ע"י הפירוד וההבדל אשר עשינו נצלנו מתוך עם מצרים, וק"ל.

וזוהו ג"כ התשובה של בעל ההגדה 'בעבור זה עשה ה' לי' זכות זה שהיינו מצויינים ומובדלים מהם, אף שלא כתוב בתורה, עמד לי בצאתי ממצרים.

משמיע ישועה

הדר הוא לכל חסידי

ובקשר לזה יש אימרה חריפה בספר 'דברי יחזקאל' להרה"ק משינאווא ז"ע.

וזה לשונו:

את ה' האמרת היום וגו' וה' האמירך וגו' (דברים כ"ו י"ז).

ופרש"י ז"ל: האמרת והאמירך, אין להם עד מוכיח במקרא וכו' ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת כמו יתאמרו כל פועלי און עכ"ל.

לכאורה רש"י ז"ל סותר א"ע דבתחלה אמר אין להם עד מוכיח במקרא, ולבסוף אמר ומצאתי להם עד.

וי"ל דרש"י ז"ל מרמז ברוח קדשו דהנה יש בני אדם שאינם נוהגים במילי דחסידותא ואומרים כי הם אינם מהחסידים רק מקיימים מה שהוא ע"פ דין בשלחן ערוך, ולא הדברים שהם לפני משורת הדין.

וכמו למשל בשבת קודש אחר תפלת מנחה היראים יושבין בשלש סעודות ומזמרין שירות ותשבחות באגודה אחת, והם הולכים אז לטייל בחוצות עם נשותיהם, ואומרים שהם מתנהגים ע"פ דין, שאין חיוב ע"פ שו"ע לומר אז שירות ותשבחות, וגם אין מבואר בש"ע שאסרו אז לטייל עם אשתו בחוצות, ואדברא זהו עונג שבת שלו, ואי אפשר להביא להם ראיה מן התורה שדרך הזה ומנהגם אסור עפ"י הדין.

אמנם באמת נראה תכלית הדבר סוף מעשה במחשבה תחלה, כי ההולכים לטייל בחוצות מתחברים עם אנשים שאינם מהוגנים, כי מי אז מהמטיילים בחוצות, עפ"י רוב אנשים שאינם מהיראים, ועבירה גוררת עבירה, שהטיול הזה סופו ותכליתו מביא עפ"י רוב לדברים לא טובים כידוע.

אמנם היראים המזמרין אז שירות ותשבחות הוא השלחן אשר לפני ה' ונתרבה כבוד שמים והדר הוא לכל חסידי.

נמצא אף שאינו מבואר בתורה התנהגות משני כתות הנ"ל עכ"ז ניכר ומובן למי שרוצה לידע ולהבין כי דרך הכת המטיילים הנ"ל שלא לרצונו

משמיע ישועה

של הבוית"ש, והדרך מכת היראים הנ"ל הוא רצון וכבוד שמים ונחת רוח להבורא כל העולמים ית"ש.

וזהו יש לרמזו בדברי רש"י ז"ל את ה' האמרת והאמירך 'אין לה"ם עד מוכיח במקרא' רצ"ל לשני כתות הנ"ל אי אפשר להוכיח מן המקרא היינו מן התורה אין להוכיח מי הוא את ה' האמרת והאמירך יותר מחבירו.

'ומצאתי להם עד' והוא לשון תפארת פירוש דיש ראייה דדרך היראים הוא תפארת לעושיהם וכבוד שמים נתרבה ונתפאר על ידם כמו יתאמרו כל פועלי און דאנו רואים דהדרך השני מהאנשים המטיילים בחוצות הוא לא טוב דנצמח מזה שהם כמו פועלי און והשי"ת ידריכנו בדרך האמת.

מן התורה מנין

יש מאמר חז"ל תמוה בגמרא (חולין דף קל"ט), המן מן התורה מנין, שנאמר, המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת.

וכד הוינא טליא ראיתי פירוש נאה על מאמר זה, ונשכח ממנו מקור מקומו טהור.

פי' "המן" דהיינו הכח של המן ואומות העולם שבכל דור ודור הוא "מן התורה מנין" ששואלים על כל דבר טוב והנהגה טובה איפה כתוב כן בתורה הק', "שנאמר" אמור לו, וענה לו כאוולתו, "המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת" שתשאל לו וכי כל מה שאכן כתוב בפירוש אתה מקיים, והלא גם את זה אינך עושה, ומזה נראה שכל כוונתך הוא רק לקנתר.

ופני המן חפו.

וזה היה דרכם כסל למו של המשכילים – מסכילים – בכל הדורות, שאמרו ששומרים על כל מה שכתוב בתורה, וכדי להראות שלא ניתקו קשר כליל עם התורה השקיעו מרצם בלימוד תנ"ך בדקדוקיה ופרטיה, כדי להושיט טלפי דבר אחר ולהראותם לעין כל, ובכל עת מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה.

משמיע ישועה

וזהו אכן מה שעשו גדולי ישראל שעמדו בראש מערכות הצבא וראשי הגולה במשך השנים שפעלו לרוח הדברים, והשתמשו בעצה הנזכרת.

כשבא לידם מן המתחדשים הנאורים והתווכחו עמהם על איזה מן המצוות, או מן החומרות, שאין לקיימם לפי שאינם מן התורה, אז הוכיחו לעומתם ששקר ענו באחיו, והוא רק אמתלא וטענת כוזב, ופיהם שוא ידברו, שהרי אף מה שכתוב אינם מקיימים.

ולדוגמא נביא מהני עובדין טבין:

ואת הקדחת

פעם נפגש משכיל אחד עם רבן של ישראל החת"ם סופר זי"ע, אשר ברצותו להראות לו גודל ידיעתו ובקיאותו בתנ"ך, וחסרון הידיעה אצל האדוקים, הקשה לו:

איפה מצינו בתורה מילה אחת של חמש אותיות, ויש לה ארבעה נקודות רצופים, וכל אחת מהם הוא קמץ.

והחת"ם סופר לא ידע לענות לו על אתר, הוא ידע כל התורה כולו, אבל על חידה כזו, על נקודות שבאותיות לא עלה על מחשבתו באותו רגע.

אמר לו המשכיל שהוא מוזכר אצל העופות הטמאים הנזכרים בפסוק בספר דברים פרק י"ד.

"וְאֵת הַרְחֻמָּה"

וכשבת צחוק על פניו הוסיף בעקיצה ובעזות מצח נחושה לגדול הדור, ואמר:

איך געב עס אייך אוועק, איר קענט עס האלטן.

(אני נותנו לך, ויכול אתה להשתמש בו).

שכך היה המנהג בימים ההם שבאם אחד אמר לחבירו איזה אימרה היה הלה אסור להשתמש בו, רק כשנתנו לו בפירוש רשות.

משמיע ישועה

והנה ה' לא יעזוב את חסידיו לעולם, ובאותו רגע הבריק רעיונו של רבה של פרעשבורג, וידע מה להשיב לאפיקורוס.

אמר לו גם אני אחודה לך חידה, ושאל לו כשאלתו:

איפה מצינו בתורה מילה אחת של חמש אותיות, ויש לה ארבעה נקודות בזה אחר זה, וכל אחת מהם הוא פתח.

וכמובן שהלה שלא ידע בין ימינו לשמאלו, לא היה מוכן לתגובה כזו, ונשאר כדומם.

אמר לו החת"ם סופר שהוא מוזכר אצל התוכחה, בספר ויקרא פרק כ"ו.

"וְאֵת הַקְּדָחִית"

און איר קענט דאס האלטן.

חכם וסופר

חכמתו של החת"ם סופר – חכמת התורה - היא שעמדה לו תמיד לנצח להמשכילים ולהשיב להם מנה אחת אפים, ולגלות קלונם ברבים, למען ירחיקו בני ישראל מהם.

ושמעתי שהגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל שהיה 'ספרא רבה' שכתב בחייו הרבה ספרים בכל מקצועות התורה, כמנין שלמ"ה, כתב פעם במכתב להחת"ם סופר כאלה הדברים.

"איר הייסט שרייבער, אבער די שרייבער בין איך, איך הייס קלוגער, אבער די קלוגער זענט איר".

[שם משפחתו של כבודו הוא סופר, ברם אני הוא הסופר, שם משפחתי הוא קלוגער, אבל כבודו הוא החכם].

בן עולם הבא

שוב פעם אחת בא איזה מהנאורים ורצה להוכיח להחת"ם סופר

משמיע ישועה

שהוא עולה עליו בידעו בתנ"ך, והחת"ם סופר שפך לו קיתון על פניו: דהנה בדקדוק הברת שם השם ב"ה, לפעמים כשמוסיפין איזה אות לפני ה' אז מבליעים את האל"ף של שם אדנ"י או מאלקים, ולפעמים מבטאים הא' כרגיל.

והכלל המסור בידינו בזה הוא: "משה מוציא וכלב מכניס", כלומר, אם יש לפני האל"ף של השם את אותיות מ.ש.ה. (כגון מה' יצא הדבר, הלה' תגמלו זאת וכו') יש לבטא את האל"ף, ואם יש לפני השם אותיות ו.כ.ל.ב. בכה"ג יש להכניס ולא לבטא את האל"ף, כלל זה נוגע לשם אדנות, וה"ה לשם אלהים, א-ל וכו'.

ובא אותו האיש לפני מרנא החת"ם סופר ואמר לו שכלל זה אינו אמת, שלא מצינו בכל התורה כולו את ה' עם האות ש' לפניו, ואיה"נ שכל שאר האותיות שפיר מצינו ונכון הכלל, אבל האות ש' לא נמצא.

מיד אמר לו החת"ם סופר:

מדבריך נראה שאין אתה בן עולם הבא.

שהרי אמרו חז"ל 'כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא', ואנו אומרים בו אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

וזהו אכן הפעם היחידי בכל התורה כולו.

גם בפעם הזאת נצחו על ידי הוכחתו שאינו בקי אף בתנ"ך.

נעים זמירות ישראל

וכדאי להביא כאן המעשה הידוע שהיה בימי האר"י ז"ל עם הצדיק המשורר רבי ישראל נגארה ז"ל שהיה נעים זמירות ישראל [מחבר הפיוט י-ה רבון עלם] ויש אומרים שאמר עליו האר"י ז"ל שהיה ניצוץ דוד המלך ע"ה.

ופעם אחת בליל שבת קודש היה החכם הנזכר משורר על שלחנו כמנהגו הטוב, וראה האר"י הק' מלאכים לאלפים ורבבות עולים ויורדים בביתו לשמוע את הרינה, כי כל שיריו היו ברוח הקודש.

משמיע ישועה

ותיכף ומיד הסתכל הרב האר"י ז"ל שבא מלאך אחד וסילק לכל מחנה המלאכים הנמצאים שם, מפני שהיה משורר על השלחן אשר לפני ה' בזרועות מגולים, וגם בגלל שלא היה הכובע על ראשו אלא היה חבוש כיפה בלבדו.

וכשהרגיש האר"י ז"ל בדבר שלח אליו ב' תלמידים מתלמידיו הקדושים לגלות את אזנו לאמור כי מלאכי אלקים היו משתעשעים בשיריו ורינותיו ובעבור שלא היה בכבוד על השלחן נסתלקו למעלה.

כששמע רבי ישראל נגארה את הדבר אחזתו רעדה, ופיק ברכים וחלחלה בכל מתניו, ועמד מרעיד, וישב בכבוד גדול על שלחנו וחזר לשירו שהיה משמח בדברותיו אלקים ואנשים, ותיכף ומיד חזרו מלאכי שמים לבא כבראשונה, ע"כ.

ומזה נלמד גם ללומד תורה שצריך ללומדה בכבוד הראוי לה, ואם ישאל השואל וכי היכן נכתב במפורש בתורה או בספרים הקדושים שאסור לשבת בשולחן שבת בזרועות מגולים, או בלי כובע על ראשו?

אכן לא נכתב במפורש אך האר"י הקדוש ברוח קודשו הבין שאצל רבי ישראל נגארה אי אפשר להישאר בשרוולים קצרים, אי אפשר שכך יאזינו מלאכי מעלה לשירתו, מאדם ברמתו נדרשת התעלות גם כאשר חם מאוד.

וכמאמר הרה"ק משינאווא זי"ע לעיל, שבכגון דא נאמר האמרת והאמירך שהוא מלשון תפארת, ובודאי נאה ויאה ומתאים לישב בשלחן השבת מלכתא, כמו שיושב לפני המלך.

”עם הארץ”

ואם העלם יעלימו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא

למה לאנשים מהמון הפשוטים קוראים 'עם הארץ'?

בספר 'ויקהל משה' מביא בשם הבעש"ט הק' זצ"ל שאמר פעם כי המלות 'עם הארץ' בזה מדמים את היהודים הפשוטים אל הארץ, כי כאשר פוסעים פסיעות על הארץ כך, פוסעים היו אנשים מלומדים תלמידי חכמים על ראשי עם היהודים הפשוטים, על המון העם, לפני שנתפשטה החסידות.

אבל כמו אשר ב'ארץ', באדמה, נתן הקב"ה כח, שנותנת כל מיני פירות וצמחים כדי להחיות נפש כל חי, וגם בארץ יש אוצרות זהב וכסף, ואבנים טובות ומרגליות, כן גם המון העם הישראלי, הם מלאים מדות טובות ואצילות שבאדם, כאשר חז"ל אמרו אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון.

ועיין רש"י בפרשתנו שמפרש 'עם הארץ':

עם שבגינו נבראת הארץ, דבר אחר עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מצות הללו.

ב. הסר מעלינו את המות הזה

להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם, ובמדרש רבה, אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבונו של עולם, אתה קראתני קדושים, הסר מעלינו את המות הזה, והוא תמיה.

ויש לומר בהקדם מה שכתב בספר 'נועם אליעזר' (פרשת ואתחנן) שסיפר רבו כ"ק אדמו"ר ר' משה לייב מפאשקאן זי"ע:

הרה"ק מאפסא זי"ע בא פעם לאיזו עיר שהיה שם מגיפה רח"ל, וכשבאו בני העיר לפניו ברכם בברכת קדשו ש'ירוויחו הרבה מעות'.

בני העיר בשומעם את ברכתו צעקו, רבינו למה לן עתה מעות כשהמגיפה משתוללת בראש כל חוצות, יברך אותנו רבינו בראשונה שיסיר השי"ת את המגיפה מעלינו.

ויען הרה"ק זי"ע אותם לאמר:

כשהצדיק רואה ח"ו גזירת מות רח"ל, הרי היא מהפכה למעות בהכניסו אות ע' באמצעה ונעשה מ'מות מעות', ובזה פירש להם רמז בכתוב (תהלים ל"ג י"ח) הנה עין ד' אל יראיו למיחלים לחסדו פי' הקב"ה מסר ליראיו הצדיקים את האות ע' שיוכלו להפוך את גזירת מות למעות, וממילא פועלים בזה תרתי לטיבותא, חדא להציל ממות נפשם ועוד זאת לחיותם ברעב.

והסביר הרבי מפאשקאן זי"ע דהיינו שמוציאים את האות ע' מתיבת רעב, ומכניסים אותה בתיבת מות, ונתהווה עי"ז תיבות מעות רב כי ממות נעשה מעות ומרעב נעשה רב.

[בסה"ק 'אמרי נועם' להגה"ק מדזיקוב ז"ל [בהשמטה ח"א] הביאו בשם המגיד מקאזניץ זי"ע]

משמיע ישועה

ולכאורה יש להבין, באיזה זכות זוכה האדם לזה שיינתן לו האות ע' ויתהפך ממות למעות, רק דידוע מספרים דאות ע' רומז לתורה שדורשים בה ע' פנים, ומעתה יש לומר דמי שמקיים את התורה, ולא רק את התורה שבכתב, אלא אף התורה שבע"פ, דהיינו ה'שבעים פנים לתורה', זוכה שיינתן האות ע' לגזר הדין של מות, ויתהפך למעות רב.

ובמסכת יבמות (דף כ.) אמר אביי כל המקיים דברי חכמים נקרא קדוש, ומעתה מובן מאוד, שאמרו ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע אתה קראתני קדושים, שאנו מקיימים דברי חכמים והיינו השבעים פנים לתורה, ואם כן יש לנו הזכות שיינתן לנו האות ע' לתוך גזר דיננו, וייעשה ממות מעות ולכן אנו מבקשים:

הסר מעלינו את ה'מות' הזה.

